

TỔ CHỨC BỘ MÁY NHÀ NƯỚC ALGERIA HIỆN NAY

Tổ chức bộ máy nhà nước Algeria hiện nay bao gồm hành pháp, lập pháp và tư pháp. Quốc hội là cơ quan nắm giữ quyền lập pháp, có nhiệm kỳ 5 năm. Chính phủ đảm nhiệm quyền hành pháp với người đứng đầu là thủ tướng.

*Cấp trung ương:

-Cơ quan hành pháp: Chính phủ

Các quy định trong hiến pháp của Algeria từ trước tới nay vẫn tập trung quyền lực nhà nước vào cơ quan hành pháp. Bản hiến pháp đầu tiên đã quy định sự tập trung hầu hết quyền lực vào tay tổng thống. Năm 1989, bản hiến pháp mới đã tạo ra một “môi trường luật pháp”, trong đó nhấn mạnh đến vai trò của cơ quan hành pháp trong việc tự do hoá chính trị để tiến hành dân chủ hoá ở Algeria. Tổng thống chính là người được hưởng lợi nhiều nhất trong lần sửa đổi hiến pháp này.

Hiến pháp năm 1989 tăng cường hơn nữa quyền lực của tổng thống trên nhiều mặt, bao gồm cả việc quản lý quân đội và các đảng phái chính trị. Với tư cách là nguyên thủ quốc gia, người đứng đầu hội đồng toà án cấp cao, tổng tư lệnh quân đội và chủ tịch hội đồng lập pháp, tổng thống là người có quyền lực gần như tuyệt đối. Tổng thống là người có quyền bổ nhiệm và bãi miễn thủ tướng và chỉ có tổng thống mới có quyền đề xướng các dự luật. Thậm chí tổng thống có thể bỏ qua ý kiến của thủ tướng bằng cách đệ trình các dự luật thông qua cuộc trưng cầu dân ý.

-Cơ quan lập pháp: Quốc hội

Cơ quan lập pháp đầu tiên của Algeria được thành lập vào tháng 12/1962, sau đó bị sụp đổ vào năm 1965. Mười năm tiếp theo đó, Algeria không có quốc hội mà chịu sự

quản lý của Hội đồng cách mạng. Đến năm 1976, Tổng thống Bumediem mới ban hành một loạt cải cách để thiết lập một thể chế chính trị chính thức, trong đó có quốc hội. Hiện nay Algeria có chế độ lưỡng viện bao gồm Hạ nghị viện là Hội đồng Dân tộc Nhân dân (APN- People's National Assembly) với 389 ghế và Thượng nghị viện là Hội đồng nhà nước(The Council of Nation) với 144 ghế. APN được bầu 5 năm một lần và lần gần đây nhất là ngày 17/5/2007. Hai phần ba số ghế trong Hội đồng nhà nước được bầu bởi chính quyền các vùng và thành phố, số còn lại do tổng thống quyết định. Hội đồng nhà nước có nhiệm kỳ 6 năm với ½ số ghế được tái bổ nhiệm sau 3 năm, cả tổng thống và hai viện có thể khởi xướng dự luật. Luật phải được khởi xướng và thông qua cả hai viện trước khi có hiệu lực.

*** Hội đồng nhà nước cấp cao:**

Hội đồng nhà nước cấp cao được thành lập vào năm 1993. Hội đồng gồm 5 thành viên, đứng đầu là Ali Kafi, một cựu chiến binh trong cuộc chiến tranh giành độc lập và là một thành viên của đảng FLN. Thủ tướng chính phủ là Redha Malek, một nhân vật xuất chúng trong thời kỳ trước và sau chiến tranh, phụ trách các vấn đề ngoại giao của đất nước. Hội đồng nhà nước cấp cao được thành lập để thay thế cho Hội đồng an ninh cấp cao, vốn trước đây do các quan chức quân đội đóng vai trò chi phối. Thời gian cầm quyền của Hội đồng nhà nước không

được bao lâu. Cuối năm 1993, nhiệm vụ của Hội đồng này kết thúc. Một chính phủ mới ra đời nhằm khôi phục lại tiến trình dân chủ mới ở Algeria.

***Hội đồng tư vấn quốc gia:**

Hội đồng tư vấn quốc gia (Conseil Consultatif National - CCN) do nguyên thủ quốc gia Mohamed Boudiaf sáng lập vào tháng 2 năm 1992. Cơ quan lập pháp của Algeria đã sụp đổ một tuần trước khi xảy ra cuộc nổi dậy của quân đội vào tháng 1 năm 1992. Do vậy, CCN ra đời để bù đắp sự thiếu hụt này. Hội đồng gồm 60 thành viên với nhiệm vụ chủ yếu là nghiên cứu, xem xét, phân tích và kiểm tra các chính sách trong thời gian quốc hội ngừng làm việc để đưa ra một khung thể chế áp dụng khi thông qua các điều luật. Chủ tịch CCN là Redha Malek, các thành viên của tổ chức này bao gồm các giám đốc doanh nghiệp, các nhà báo và các học giả.

***Cấp địa phương:**

-Chính quyền cấp tỉnh: Algeria chia thành 48 tỉnh, mỗi tỉnh được điều hành bởi Hội đồng nhân dân cấp tỉnh. Hội đồng này bao gồm 30 nghị sĩ, mỗi nghị sĩ có nhiệm kỳ 5 năm. Ngoài Hội đồng nhân dân mỗi tỉnh còn chịu sự quản lý của thống đốc (Thống đốc do tổng thống bổ nhiệm). Tỉnh chịu trách nhiệm điều hành các ngành công nghiệp vừa và nhỏ, giải quyết các vấn đề nông nghiệp, du lịch, giao thông vận tải và giáo dục...

-Chính quyền thành phố: Số lượng ghế trong mỗi Hội đồng thành phố được quyết định với một tỉ lệ mang tính chất đại diện. Khu vực với số dân khoảng 10 ngàn người thì có ít nhất 7 thành viên đại diện. Những khu vực có dân cư đông đúc hơn khoảng 200 ngàn người thì số thành viên hội đồng có thể lên tới 33 người.

-Cấp quận huyện: Algeria có 227 quận huyện, là đơn vị hành chính trung gian giữa tỉnh và xã. Quận huyện có nhiệm vụ cấp giấy phép và cấp đăng ký, mặc dù trên thực tế hầu hết các trường hợp thì chính quyền xã và địa phương lại chịu trách nhiệm này.

- Cấp xã: Bộ phận quản lý vùng nông thôn là Hội đồng làng, xã. Các Hội đồng này chịu trách nhiệm quản lý địa phương, giải quyết các vấn đề liên quan đến kinh tế, tài chính, xã hội và văn hoá. Hội đồng làng xã có rất ít quyền tự chủ chính trị và hoàn toàn phụ thuộc về mặt kinh tế. Mỗi Hội đồng làng xã có 10 đến 80 thành viên, các thành viên được bầu chọn 5 năm một lần.

***Tu pháp:**

Hệ thống toà án Algeria bao gồm:

- Toà án tối cao:

Toà án tối cao có nhiệm vụ đảm bảo sự công bằng và chính xác trong việc thi hành luật pháp trên toàn lãnh thổ. Toà án tối cao chia làm 4 đơn vị chính: Văn phòng luật tư nhân, ban xã hội, ban hành chính và ban hình sự. Toà án tối cao có quyền khuyến cáo

và bãi bỏ quyết định của các toà án cấp thấp hơn. Trong trường hợp các quyết định sai lầm thì phải được xét xử lại. Toà án tối cao không được đưa ra các quy định thiếu tính pháp lý và đi ngược lại đối với các hoạt động, chính sách của chính phủ.

-Hội đồng toà án cấp cao:

Hiến pháp năm 1976 đã ban hành quyết định thành lập Hội đồng toà án cấp cao. Cơ quan này chịu trách nhiệm trong việc thi hành luật pháp và bổ nhiệm các quan chức toà án. Chủ tịch hội đồng toà án cấp cao chính là Tổng thống và Bộ trưởng bộ Tư pháp sẽ kiêm cả chức vụ phó Tổng thống. Hội đồng này cũng có trách nhiệm cố vấn cho Tổng thống trong việc sử dụng có hiệu quả quyền ân xá đối với tù nhân.

-Toà án quân sự:

Toà án quân sự giải quyết các vấn đề liên quan đến các hoạt động tình báo, gián điệp, an ninh quốc gia. Toà án quân sự bao gồm ba thẩm phán dân sự và hai thẩm phán quân sự, một trong ba thẩm phán dân sự sẽ làm chủ tọa.

-Toà án cấp tỉnh:

Algeria có 48 toà án cấp tỉnh. Các toà án này cũng chia làm 4 đơn vị chính như toà án tối cao (Văn phòng luật tư nhân, ban xã hội, ban hành chính và ban hình sự). Toà án có thể gửi các vụ án dân sự đến toà phúc thẩm cấp tỉnh để xét xử. Các vụ hình sự cũng có quyền được kháng cáo. Toà án cấp tỉnh có

quyền xét xử đầu tiên đối với những vụ án nghiêm trọng.

Các đơn vị hành chính nhỏ hơn như cấp huyện cũng đều có ít nhất một toà án. Các vụ án dân sự và hình sự không quá nghiêm

trọng đều được xét xử tại đây để đông đảo quần chúng nhân dân có thể tới tham dự. Việc thi hành luật pháp ở các toà án này không quá cứng nhắc và tất cả đều bị ảnh hưởng chủ yếu từ luật Hồi giáo.

Tài liệu tham khảo

1. Đỗ Đức Thịnh, Lịch sử châu Phi, NXB Thế giới, 2006
2. Nguyễn Đăng Dung- Bùi Ngọc Sơn, thể chế chính trị, NXB lý luận chính trị, 2004.
3. Chu Dương, Thể chế nhà nước của các quốc gia trên thế giới, NXB Tư pháp, 2005.
4. Nguyễn Thanh Hiền, Giới thiệu về Angiêri, Tạp chí Châu Phi Trung Đông, số 6 tháng 6, 2006.
5. http://en.wikipedia.org/wiki/Politics_of_Algeria
6. <http://www.infoplease.com/country/profiles/algeria/html>.

Tổng hợp: *Trần Thị Thái*

Viện Nghiên cứu Châu Phi và Trung Đông